

Pokrok - myšlenka

Termín je latinského původu, je odvozen od slovesa progredior, což znamená dělám krok kupředu. Zajímavé je, že od počátku spolu s tímto „postupem kupředu“ zaznívá jiné latinské slovo, totiž gradus, tj. stupeň. Je v tom vlastně obsaženo všechno podstatné a základně důležité: je tu někdo jdoucí (nebo něco postupující), a to krok po kroku, eventuálně stupínek po stupínku. Rádl vyjadřuje cenu či hodnotu onoho „postupu kupředu“ přímo mocnou výzvou: „Záchrana je v cestě kupředu, nikoli v cestě zpátky!“ (Hned na začátku brožury „K politické ideologii sudetských Němců“, Pha 2003, str. 95.) A proč je zapotřebí směřovat stále kupředu? Co se tím vlastně míní? Vždyť směr „kupředu“ se vždycky řídí tím, jak se postavíme: stačí se obrátit čelem vzad a „kupředu“ se změní „dozadu“, jakož i opačně. A přece taková slova jako „couvat“, „ustupovat“, „vracet se zpět“ mají nepřeslechnutelný pejorativní nádech. (Už v bibli najdeme např. slovo, jak se pes „vrací k vývratku svému“, Př 26,11.) Zřejmě nejde jen o směr v prostoru, ale o orientaci v širší situaci, která je v pohybu, tj. orientaci v dění, které samo je orientováno, tj. má nějaký směr. Právě to je to podstatné: nejde jen o pouhý postup o kus dál, a dokonce nejde ani jen o postup stále stejným směrem (tedy nikoli bloudění), nýbrž o „směr“, který vede k něčemu lepšímu, vyššímu, správnějšímu, tedy k nějaké vyšší úrovni, k vyššímu „stupni“. Ten „stupeň“ (gradus) tam má své důležité místo: jde o krok nejen dál, ale také výš, čili o „pokrok“.

(Písek, 071012-3.)